

2019 – DOSARELE PATRIMONIULUI (XXV): care e rostul rugăciunii? - cine scrie, citește de două ori - cum se dădeau locurile de Mitropolit? - fără scris, istoria și civilizația n-ar exista așa ...!

Cine scrie, citește de două ori

Qui scribit, bis legit

Dosarele

patrimoniului (XXV)

Tărtăria	Djemdet-Nasre	Creta
⋈ ρ	⋈ D	⋈
⋈⋈ DD	⋈⋈ D	⋈⋈
⋈⋈ >>	⋈⋈ >	⋈⋈ >
⋈⋈	⋈⋈	⋈⋈

Tăblițele de la Tărtăria



Biblioteca de obște = visteria cărților



Romania Orientală



Johannes Gutenberg
1398-1468

Romania Occidentală

locurile de episcop sau Mitropolit se dădeau unui cleric pentru viața sa sfântă sau pentru merite deosebite în cărturărie

Pita noastră sațioasă dă-ne astăzi să ne iartă noile datorii noastre

Indigenous Languages

2019




Anul CĂRȚII în ROMÂNIA

Romanian Villages

Explore a village and discover centuries old architecture and traditional ways of life

O „călătorie” în Evul Mediu, ar trebui făcută de toți tinerii zilelor noastre, aceștia putând descifra tainele începutului scrisului și a primelor tipărituri în limba română. Când am ajuns să scriem și care au fost primii „pionieri” în arta scrisului? Știați că cele mai vechi dovezi de scriere din Europa (poate chiar din lume), au fost descoperite în România, la Tărtăria-jud. Alba, tăblițele descoperite fiind atestate – după un schelet, lângă care au fost găsite – la o vârstă estimată de 5500 ani î. Hr.?

În „Istoria Scrisului” (2009), Andrew Robinson susținea că „fără scris, istoria și civilizația n-ar exista așa cum le știm”, existând multe conexiuni între „sunet, simbol și scris”!. Într-o incursiune în urmă cu șase veacuri, descoperim o populație care scria în limba română, „Istoria României în date”(1972) oferindu-ne câteva informații inedite. Cel mai vechi manuscris slavo-român păstrat (cu dată certă), datează din 1404-1405, „Tetraevanghelul lui Nicodim” fiind manuscrisul renumit și pentru cea mai veche ferecătură din argint păstrată (probabil din Țara Românească). Era epoca despre care Ion Dumitriu-Snagov scria, în „Țările Române în secolul al XIV-lea, Codex Latinus Parisinus” (1979), că «Latina italo-valahă (a Romaniei Orientale), ca și aceea franco-hispano-lusitană (a Romaniei Occidentale), în epoca medievală, a început să-și adauge, de la un teritoriu la altul, elemente, adesea foarte importante, din logica gramaticală a

popoarelor din ariile naționale respective (faza premergătoare schimbării lexicului sau structurii gramaticale)». În manualul de ortografie chirilică „**Despre scriere**” al scriitorului sârb Contantin Kostenetchi (1420) – numit și „**Filozoful**” - este menționată «**cea mai veche știre cunoscută despre existența scrisului în limba română**». În 1424 este atestat cel mai vechi manuscris slavon datat, «**Omiliile lui Grigorie de Nazianz**» (din Moldova) consemnând activitatea lui Gavriil de la Neamțu, celebru copist de manuscrise slavone, alcătuitor de sbornice, caligraf și miniaturist. La 1451, grămăticul Dragomir copia la Tîrgoviște o culegere de legi, la porunca domnului Vladislav al II-lea. În același an este semnalat că «umanistul italian Poggio Bracciolini în „**Disceptationes convivales**” menționează **latinătatea limbii române** precum și continuitatea elementului romanic în cuprinsul vechii Dacii din vremea împăratului Traian”. **Știați că prima lucrare produsă în masă – Biblia lui Gutenberg (din 1455) – nu l-a îmbogățit pe tipograful german? Știați că primul sistem de tipărire cu caractere mobile din lume a fost inventat cu mult înainte - de Bi Sheng - multe biblioteci chineze conținând zeci de mii de cărți, tipărite încă din sec. XII-XIII?**

La finele anului 1462 este atestat **cel mai vechi manuscris în limba germană** care relatează povestea faptelor lui Vlad Țepeș (lansată de Curtea de la Buda), textul manuscrisului fiind integrat în cronică austriacă de Thomas Ebendorfer. În 1472 ieromonahul Ghervasie copia la Neamț traducerea slavonă a „**Syntagmei**” (culegere de legi penale și civile) a juristului bizantin Matei Vlastares. Un an mai târziu, miniaturistul Nicodim a terminat de scris și de decorat vestitul „**Tetraevanghel de la Humor**”, în el aflându-se și chipul lui Ștefan cel Mare (Muzeul M-rii Putna). În anii 1490-1491 tipograful cracovian Sweipold Fiol folosea manuscrisele românești în limba slavonă ca texte de bază pentru tipăriturile sale din acea vreme. **În 1495, este atestat scrisul în limba română**, fiind menționată (în socotelile Sibiului) o sumă cheltuită pentru plata unui preot care alcătuisese mai multe scrisori în limba română. În același an, umanistul Antonio Bonfini susținea latinătatea limbii române și continuitatea daco-romană, în lucrarea „**Rerum Hungaricum decades**” (tipărită în 1543, la Basel)». În 1502, în Moldova, monahul Filip copiază și ornamează un „**Evangheliar**”. În 1504, la 2 iulie moare domnitorul Moldovei, Ștefan cel Mare, consemnarea știrii împlinind „**prima creație literară laică a culturii române: Letopisețul de când cu voia lui Dumnezeu s-a început Țara Moldovei**”; lucrarea a fost copiată și prelucrată în mănăstiri, în cronică moldo-germană, (din 1502), în cronică moldo-polonă și în cronică moldo-rusă (însemnările de istorie moldovenească din „**Voskresenskaia Letopis**”).

Un vechi proverb latin susținea că „**Qui scribit, bis legit - Cine scrie, citește de două ori**”, tipograful fiind primii care au înțeles binefacerile tiparului. Nicolae Iorga prezenta în „**Istoria Românilor**” (1908): «**meșteșugul tipografiei**, născocit după jumătatea veacului al XV-lea de un German și introdus repede în țările de cultură ale Apusului, ajunse în sfârșit și în Răsăritul slavon, de care ne țineam noi în ceea ce privește cultura. O tipografie s-a întemeiat în Muntenegru (...) Mai târziu, Veneția ajunse locul de tipar al cărților bisericești pentru toți creștinii răsăriteni care întrebunțau în biserică limba slavonă. Radu-cel-Mare știu să ispitească și să aducă la sine pe meșterul de tipar din Muntenegru care era un simplu călugăr, Macarie.

Tipărirea atunci nu se făcea cu multe slove și cu mașini puternice mișcate cu motor cu aburi, care se întrebunțeau în zilele noastre, meșterul de tipar avea atâtea slove câte încăpeau într-un

săculeț și niște cadre de lemn în care se strîngeau foarte slab, așa încît jucau în voie literele. O coală se tipărea încet, după cealaltă, și astfel lucrarea unei cărți putea să țină luni întregi de zile. Radu acoperi de binefaceri pe Macarie, care ajunsese apoi și Mitropolit al Țării-Românești, căci pe atunci **locurile de episcop sau Mitropolit se dădeau unui cleric pentru viața sa sfîntă sau pentru merite deosebite în cărturărie**. Astfel prin Macarie și pentru Radu se tipăriră o sumă de lucrări slavonești, care se deosebesc, nu numai prin slova lor limpede, de tăietură venețiană, dar și prin frontispiciile împodobite, care sînt făcute întocmai după frontispiciile obișnuite în lucrările mănăstirești ale călugărilor caligrafi din Moldova sau Muntenia și le întrec uneori în frumusețe, ...».

În 1508 apărea **prima carte tipărită în Țara Românească: „Liturghierul” slavon** fiind tipărit de călugărul Macarie, lucrarea urmînd să îmbogățească renumitele „**biblioteci de obște**” ale mănăstirilor, cunoscute și ca „**vistieria cărților**”. Dosarul patrimoniului manuscriselor și cărților românești a fost prea puțin cercetat în ultimele decenii, puține dintre acestea păstrându-se pînă în zilele noastre, deși bibliotecarul era numit „**păzitorul de cărți**”!

Târgoviștea-Brașovul-Sibiul au fost cetățile nașterii culturii scrise românești, caligrafi-ilustratori iscușiți asigurînd caracterul unitar al artei tiparului românesc. În Sibiul anului 1544, apărea „**Catehismul românesc**” - **prima carte tipărită în limba română**, iar între 1551-1553 un „**Evangheliar**” cu text paralel slavon-român, primul text românesc tipărit și păstrat pînă astăzi. Aici regăsim rugăciunea „**Tatăl nostru**”: «Tată nostru cine eși în cer, svințească-se Numele Teu, șă se vie înpărăția Ta, șă se fie voia Ta, cum în cer așa șă pre pomânt. Pita noastră sațioasă dă-ne astădzi șă ne iartă noo datoriele noastre cum iartăm șă noi datornicilor noștri. Șă nu ne du în ispită, însă izbăveaște-ne de reu, că a ta iaste înpărăția șă putere șă slava în vecie. **Amin**». Deseori afirmăm că erau vremuri ce-au aparținut „**Evului Mediu întunecat**”; **în era tehnologiei, tinerii au învățat să circule, dar mai știu să scrie? Ei înțeleg care este rostul rugăciunii?**

va urma

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xxv-care-e-rostul-rugaciunii-cine-scrie-citeste-de-doua-ori-cum-se-dadeau-locurile-de-mitropolit-fara-scris-istoria-si-civilizatia-n-ar-exista-asa-143338.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xxv-care-e-rostul-rugaciunii-cine-scrie-citeste-de-doua-ori-cum-se-dadeau-locurile-de-mitropolit-fara-scri.... The page features the Tribuna logo and navigation menu. The main content area displays the article title: "Dosarele patrimoniului (XXV): care e rostul rugăciunii? - cine scrie, citește de două ori - cum se dădeau locurile de Mitropolit? - fără scris, istoria și civilizația n-ar exista așa ...!". Below the title, it shows the author's name "Marius HALMAGHI", the publication date "18.04.2019 22:02", "726 vizualizari", and "0 comentarii". There is also a small image of colorful teardrop-shaped objects.

În: Tribuna, 18 aprilie 2019